233 št. — 4. leto. Poštnina pavšalirana. Današnja številka velja 2·— K. V Ljubljani, sreda 28. septembra 1921.

Naročnina za kraljevino SHS
Mesečno 40 K. Letno 480 K.
Inozemstvo:
Mesečno 50 K. Letno 600 K.
Oglasi: enostolpna mm vrsta za enkrat 2 K, večkrat popust.

JUGOSLAVIJA

Uredništvo:
Wolfova ulica 1/I. Telefon 360
Uprava:
Marijin trg 8. Telefon 44.
Rokopisi se ne vračajo.
Vprašanjem je priložiti znamko za odgovor.

Plačano do
Licijalna knjižnica
Pavšalni franko
Ljubljana

Slovenski javnosti!

Zgodila se je politična lumparija, kakoršne so zmožne le najbolj podle duše.

Iz političnih razlogov se hoče moralno ubiti mene in mojo družino, s katero sem živel leta in leta in živim v mirni neskaljeni sreči.

Izstopam iz političnega življenja, odložil sem mesto odbornika v načelstvu NSS in mesto odbornika občinskega sveta ljubljanskega, ker nočem, da bi tudi na mlado krepko se razvijajočo NSS padla le senca blata, s katerim so me ometali politični nasprotniki.

Svoje moči moram koncentrirati, da razkrinkam skrbno pripravljeni in rafinirano izvedeni komplot proti meni. Ne bom prej miroval, dokler ne razkrinkam krivcev in dokler jih ne zadene zaslužena kazen.

Vsaka zloba se maščuje in maščevala se bo tudi ta!

Stranka, ki se poslužuje takih ogabnih sredstev v boju zoper političnega nasprotnika, kakor se ga je poslužila JDS zoper mene, taka stranka je v agoniji in ne bo ji pomagalo, če se tudi trenutno znebi enega političnega nasprotnika. Ostane jih še dovolj in njih število se bo celo množilo. Korupcija in nasilstvo ne bo zmagalo in naj se poslužuje še takih »krepkih« sredstev.

Izstopam iz političnega življenja, dokler se popolnoma ne dokaže moja nekrivda. Ni še izrečena zadnja beseda. Trenutno se je sicer posrečilo doseči nasprotnikom delni uspeh, trdno pa upam, da s časom razkrinkam krivce.

Nisem kriv! Nikoli nisem zagrešil mi očitanega. Ne umaknem se, ker se morda čutim krivega, ne, temveč umaknem se le zlobi in nasilju političnih razbojnikov.

Kličem vsem poštenim ljudem: vztrajajte v boju zoper koruptno kliko, ki zlorablja v samopašne namene vladno moč, ki jo ima trenutno v roki! Vztrajajte, če tudi padajo žrtve, kajti brez žrtev ni boja in brez boja ni zmage!

V Ljubljani, dne 27. septembra 1921.

ANTON PESEK.

Politično ubojstvo.

GOVOR ZASTOPNIKA G. PESKA DR. KREČA NA RAZPRAVI PESEK CONTRA KLEMENČIČ V PTUJU. (Tekst na drugi strani.)

Dr. Beneš ministrski predsednik Čehoslovaške.

Praga, 27. sept. (Izv.) Včerajšnji večer je prinesel veliko presenečenje. Svehla je naznanil Masaryku, da odstopa od stvoritve novega kabineta in to vsled svojega slabega zdravja. — Nato je prevzel mesto ministrskega predsednika dr. Beneš (naroden socijalist) in obdržal tudi mesto zunanjega ministra. Minister za zunanje zadeve je Černy (nadstrankar) minister za narodno obrano Udržal (agrarec), minister za finance bančni ravnatej Novak (narod. demokrat), minister za trgovino ing. Novak (narodni demokrat), minister za poljedelstvo Stanek (agrarec), minister za železnice Šramek (klerikaec), minister za ujedinjenje Derer (slovaški soc. dem.) minister za pošto Srba (soc. dem.), minister za zdravje Vrbensky (nar. soc.), minister za socijalno skrbstvo Haberman (soc. dem.), minister za javna dela Tučny (nar. soc.), minister za pouk Šrobar (slovaški agrar.), minister za pravosodje Dolansky (kler.) in minister za Slovaško Mičura (nadstrankar). Nov kabinet pod vodstvom dr. Beneša so vsi listi brez razlike toplo pozdravili in upajo, da podaja garancijo za brzo notranjo konsolidacijo razmer v republiki.

Praga, 27. sept. Oficijelna »Československa Republika« vidi v sestavi novega kabineta velik napredek v političnem, zlasti pa v moralnem oziru. Vlada narodne koncentracije zbuja nado uspeha kakor malokatera prejšnja. Benešev kabinet potrebuje lojalnosti parlamenta in zaupanja vlade. »Čas« piše: Ako bo nova vlada ravnala po svojem preciznem akcijskem programu in ako bodo stranke lojalno podpirale njena prizadevanja, se moramo nadejati, da se prične pri nas mirnejša doba.

Naknadne občinske volitve v Sloveniji

Beograd, 27. sept. (Izv.) Pokrajinska uprava za Slovenijo je predlagala v zadevi naknadnih občinskih volitev v Sloveniji, naj bi ministrstvo za notranje stvari v lastnem delokrogu odločilo, ali želi nove volitve ali ne. Kakor se doznava, bo inistrstvo za notranje zadeve sedaj odredilo nove občinske volitve, seveda je vprašanje, ali se zopet ne pojavi kak »intrigant«, ki bi hotel štrene zmešati.

—

EVAKUIRANEMU OZEMLJU GROZI GOSPODARSKA KRIZA?

Split, 26. sept. Zadružni savez je poslal ministrskemu svetu brzojavko, v kateri zahteva neodgodljivo izplačilo zamenjanih kronskih novčanic v evakuiranem ozemlju, ker preti drugače tem krajem gospodarska kriza.

USPEHI PROTIĆEVE AKCIJE.

Beograd, 27. sept. (Izv.) V tukajšnjih radikalnih listih je opaziti vrlo veliko zanimanje za Protićevo akcijo. V gotovih radikalnih krogih pričakujejo od njegove akcije v Vojvodini in v njegovem volilnem okraju velikih uspehov. Vsekakor je jasno, da bo v najkrajšem času prišlo v radikalni stranki do razkola in da se bodo morali potem orijentirati pristaši ali na Pašićevo ali Protićevo stran. — Tudi v demokratski stranki ni vse v redu, ker je od dne do dne jačja opozicija proti Pribičeviću, ki že itak med radikalci, — kljub vsem dementijem z njegove strani — ne uživa ne samo nikakega ugleda, marveč se proti njemu pripravlja z radikalnih vrst odkrit boj.

PODALJŠANJE SARAJEVSKE RAZSTAVE.

Sarajevo, 27. sept. Odbor za obrtno-industrijsko razstavo v Sarajevem je podaljšal razstavo do nedelje.

KLAVRN EKSPOZE FINANČNEGA MINISTRA.

Beograd, 26. sept. Danes dopoldne je podal finančni minister dr. Kumanudi v finančnem odboru svoj ekspoze. Govoril je o posrednjih davkih ter o organizaciji monopolske uprave in monopolske službe. V tem vprašanju obstoji nekaj razlik, zlasti glede monopola na tobak. Sedaj se dela za izenačenje monopolskega zakona. Koncem ekspozeja je podal finančni minister podatke o carinah prošlega leta ter o organizaciji carinske službe. Seja se je končala ob dvanajstih, prihodnja seja, na kateri bo govoril finančni minster o državnih dolgovih, se vrši jutri ob desetih.

BAVARSKI SEPARATIZEM.

München, 27. sept. Južno-nemški dopisni urad poroča: Ustavni odsek deželnega zbora se je danes popoldne sestal k seji, da sklepa o poročilu ministrskega predsednika glede izida pogajanj z Berlinom. Odsek je z vsemi proti petim glasovom bavarske osrednje stranke sprejel predloge vlade. Sprejet je bil tudi predlog predsednika, naj sklene odsek priporočati plenarni seji zbora, naj ne vloži nobenega ugovora proti dogovoru bavarske državne vlade.

DR. BENEŠ IN NARODNE MANJŠINE.

Praga, 27. sept. (Izv.) »Narodni Politika« piše o novem kabinetu med drugim sledeče: »Nobena tajnost ni, da bo dr. Beneš poskusil uravnati razmerje narodnostnih manjšin, osobito Nemcev do republike. List je mnenja, da pride morda celo do takih stikov, da bo nemškemu parlamentarnemu klubu omogočeno vrniti se v parlament.

DR. BENEŠ ZAHTEVA NAGRADO ZA POSREDOVANJE V ZADEVI ZAPADNE MADŽARSKE?

Dunaj, 27. sept. (Izv.) Iz Budimpešte javljajo, da se je Štefan Friedrich izjavil, da bo češkoslovaška republika dobila povečano mostišče pri Bratislavi takorekoč kot nagrado za posredovanje ministra dr. Beneša v zadevi Zapadne Madžarske.

LASTNOROČNA PISMA MASARYKA.

Praga, 27. sept. (Izv.) Oficijelno se javlja. Prezident Masaryk je poslal danes vsem odstopajočim in novo nastopajočim ministrom lastnoročno pismo.

ITALIJANSKI SOCIJALISTIČNI POSLANEC USTRELJEN.

Lugano, 27. sept. (Izv.) Na socijalističnega poslanca odvetnika Vagna je bilo na povratku z zborovanja, ki je bilo v Moli, iz zasede oddanih trideset strelov iz revolverja. Poslanec je bil na mestu mrtev. Spremljajoči ga železničar in ena dama sta bila ranjena. Napadalec je neznan. Delavci v provinci Bari so v znak protesta proti takemu nasilju proglasili stavko.

Rim, 27. sept. (Izv.) »Corriere della Sera« doznava, da so v Bariju napadli socijalističnega poslanca Vagna fašisti in oddali nanj trideset revolverskih strelov, vsled česar je bil takoj mrtev.

DIKTATURA DELAVCEV V TVORNICI BARVIL V NEMČIJI.

Frankobrod ob Meni, 27. sept. (Izv.) V tvornici barvil Höchst je prišlo do hudih izgredov delavcev proti ravnateljstvu. Delavci so zasedli vhode v tvornico in ne puste nikogar notri, tudi nameščence in uradnike ne. Kdor hoče vstopiti, mora imeti propustnico akcijskega odbora. S tem je ta velika tvornica barvil do nadaljnjega izročena delavcem, večinoma komunistom. Vzrok temu postopanju delavcev je, kakor se govori, izraz nekega uradnika tvornice, ki je o katastrofi v anilinski tvornici v Oppau baje rekel: »Saj se ni nič zgodilo. Le par proletarcev je zletelo v zrak!« Te besede so delavce tako razkačile, da so se dali zapeljati k omenjenemu postopanju. Upati je da se bodo komunistični elementi morali kmalu umakniti voditeljem strokovnih organizacij.

IZ ZAPADNE MADŽARSKE.

Wiener Neustadt, 27. sept. V Au am Leitherberge so madžarske tolpe napadle devet orožnikov ter jih odvedle. Kakor doznava dopisni urad, je avstrijska vlada takoj podvzela energične korake, da doseže osvoboditev na staroavstrijskih tleh napadenih orožnikov in zadoščenje za ta dogodek.

Budimpešta, 27. sept. Madžarski dopisni urad poroča: Vest »Narodnih Listov«, po kateri so baje madžarske tolpe zasedle bratislavsko mostišče, ne odgovarja resnici, ker se v okolici Bratislave sploh ne nahajajo vstaške čete.

Dunaj, 27. sept. Uprava za Burgenland je danes popoldne soglasno sprejela sklep, s katerim se energično zavračajo vsakojake kombinacije, po katerih naj bi se Šopronj, ki je glavno mesto Burgenlanda, prepustil Madžarski. Nadalje se zahteva v dotični resoluciji od vlade, naj vztraja neupogljivo na tem stališču in naj ne vpošteva nikakih predlogov, ki bi pomenjali nevarnost izgube Šopronja za Burgenland.

MADŽARI KOPLJEJO STRELSKE JARKE.

Praga, 27. sept. (Izv.) »Narodni Listy« javljajo, da so tekom včerajšnje noči madžaronski insurgentje v mostišču Bratislava izkopali strelske jarke.

GRŠKO-TURŠKA VOJNA.

Carigrad, 26. sept. Po turških poročilih se je bitka pri Eski Šehirju končala ugodno za Turke. Kemalisti so mesto baje že zasedli.

Zamorci.

Ljubljana.

Preiskava je končana in sodba za enkrat izrečena, zato lahko izpregovorimo:

Pred leti je živel na Kranjskem učitelj, ki je bil v dno duše prepričan, da ga plačuje slovensko ljudstvo samo zato, da »žre farje« in pobija »klerikalnega zmaja«. Pred vsakimi volitvami je kar pobesnel in se do malega pretrgal za z Nemci zvezane »narodne« »naprednjake«, ki so se tedaj kakor obsedeni borili proti splošni in enaki volivni pravici. Narod je take »naprednjake« seveda pomandral in na vlast prišla stranka temu učitelju seveda ni poslala pohvalnega dekreta. Mož je dobil kar je iskal in stranka, ki je zavladala, mu je pošteno nategnila ušesa. Prišel je v velike stiske in pač ni mogel več živeti od fraz, s katerimi so ga pitali njegovi stanovski voditelji iz Ljubljane za njegovo »značajnost«. V obupu se obrne tedaj do voditelja svoje stranke s prošnjo za pomoč, ta voditelj mu pa odvrne: »Prav se vam godi, zakaj se pa vtikate v stvari, ki vas nič ne brigajo...

Ta reminiscenca nam prihaja v spomin, ko gledamo na ogabno gonjo, ki se je odigrala v preteklih dnevih. Nekdanja »narodno-napredna« stranka še vedno živi pod firmo JDS le s to izpremembo, da je postala poleg najreakcijonarnejše in najnedemokratičnejše stranke še najkoruptnejša, zato jo je zapustil sledniji, ki čuti v svojem srcu le še nekoliko poštenja in sramu. Edini, ki se obeša še na to propalo in amoralno kliko je del slovenskega učiteljstva, ki je pa hlapčevalo doslej še vsem mogotcem, ki so davili in teptali naš narod. Tega doslednega hlapčevanja je v prvi vrsti krivo vodstvo učiteljske organizacije, sestoječe iz najfanatičnejšega »Jutrovca« Luke Jelenca in tovarišev. Ta družba je torej pribila učiteljsko organizacijo na trak JDS ter s pisarjenjem po učiteljskih listih, zlasti po »Učiteljskem tovarišu« zapeljala tudi velik del ostalega učiteljstva, ki daleč zunaj na kmetih ne more presojati položaja objektivno in trezno, temveč iz stanovske solidarnosti slepo veruje v poštenost svojih voditeljev, ki se danes tako cinično in brez sramu igrajo z eksistenčnimi interesi našega šolstva in učiteljstva.

Sad katastrofalne Jelenčeve politike je tudi žalostno dejstvo, da se je dal zapeljati na ukaz amoralne mladoliberalne klike del slovenskega učiteljstva z okr. šol. nadzornikom P. F. na čelu do tega, da se je šel izposodit tej kliki kot zamorec. Politični banditi iz JDS so si, računajoč na hlapčevski karakter Jelenčeve garde, izposodili del učiteljstva, da bi na učiteljska usta oblatili in ubili nekdanjega delavnega in idealnega tovariša, a to blato je odletelo nazaj in se prilepilo na čelo zamorcev. In naš narod se že vprašuje, sme li še dalje izročati svojo mladino takim »pedagogom« in takim nadzornikom.

Vprašanje dozoreva in z urnimi koraki se bliža ura, ko bo naš narod kategorično vprašal učiteljstvo, je-li solidarno s temi ljudmi in ali ment izbacniti iz svojega vodstva ljudi, ki iz političnega fanatizma ter omejenosti s svojo politiko zapeljujejo učiteljstvo do takih katastrofalnih dejanj, ki onečaščajo ves stan.

Vemo, kaj bodo odgovorili prizadeti v prihodnjem »Učiteljskem tovarišu«, a to nas ne straši, ker še nismo izgubili vere v razsodnost pretežne večine učiteljstva, a vprašanje je dozorelo tako daleč, da pričakujemo od tega, po našem mnenju še zdravega dela tudi — dejanj. Dvignite se, zdramite se, na tehtnici je čast, poštenje in ugled stanu, ki bi moral biti mozeg našega naroda.

KONGRES SRB. TRGOVSKE IN OBRT. OMLADINE V SARAJEVU.

Sarajevo, 7. sept. Včeraj se je vršil kongres srbske trgovinske in obrtne omladine. Kongresa se je udeležilo veliko število delegatov iz Srbije in Vojvodine. Na kongresu so bili sprejeti statuti saveza srbske trgovsko - obrtniške omladine ter je predaval načelnik trgovinskega ministrstva Milivoj Savič o razvoju industrije v Bosni in Hercegovini. Zvečer je bil banket v Ilidžah, katerega sta se udeležila med drugimi tudi pokrajin. namestnik dr. Nikola Gjurgjevič in predsednik trgovinsko-obrtniške zbornice dr. Nikola Jurkovič.

VPRAŠANJE ZAPADNE MADŽARSKE.

Praga, 27. sept. (Izv.) Diplomatska akcija v zadevi Zapadne Madžarske traja dalje. Napovedani sestanek med dr. Benešem in dr. Schoberjem se vrši v petek ali soboto. Dotedaj bodo uspehi Beneševega posredovanja znani v Parizu.

FRANCOZI IN ITALIJANSKA GOSTOLJUBNOST.

Pariz, 27. sept. Agence Havas poroča iz Rima: V Milanu in v Benetkah je povodom obiska misije franc. maršala Fayelesa prišlo do incidentov, ki so v najhujšem nasprotju z navdušenim sprejemom, ki ga je imela misija v bivših vojnih pokrajinah. Italijanski listi zelo grajajo postopanje krivih hujskajočih elementov in izražajo svoje prepričanje, da stoji italijanski narod na strani onih, ki so vzklikali gostom in ne na strani onih, ki so klicali sovražne besede. Kakor poroča Agence Havas, je italijanska vlada storila ukrepe proti uradnikom, ki so odgovorni za te dogodke v Benetkah. Francoski listi ne pripisujejo tem pripetljajem nobene važnosti in izjavljajo, da se čustva italijanskega naroda ne smejo soditi po dejanjih majhne gruče prenapetežev.

ATENTAT NA PILSUDSKEGA.

Varšava, 26. sept. Atentat na maršala Pilsudskega je izvršil Stanislav Fegat, slušatelj tehnike in sin ravnatelja Ukrajinske banke. V zvezi s tem atentatom so aretirali mnogo drugih osumljencev.

Varšava, 27. sept. Lvovska policija vodi energično preiskavo o atentatu. Govori s o daleč razširjeni zaroti na komunistični podlagi.

Varšava, 27. sept. Na čelu razkrite zarote ruskih dijakov stoji baje ukrajinski politik Bogdan Barlinski, ki simpatizira z boljševiki.

GRČIJA PROTI ALBANIJI

Rim, 27. sept. (Izv.) Iz Albanije prihajajo vznemirjajoče vesti, da Grki izkrcavajo ob albanski obali topove in strelivo, ki je namenjeno za Argirokastro. Albanska vlada je odredila mobilizacijo in se je hkrati obrnila za pomoč na zvezo narodov.

BORZNA POROČILA.

Zagreb, 27. sept. Devize. Dunaj 9.10—9.70, Berlin 192—196, Budimpešta 34—36, Bukarešta 176—186, Italija (izplačilo) 910—915, Italija (ček) 905—910, London 818—820, Newyork (ček) 218—220, Pariz 1625 Praga 234—236, Švica 3800—3850. Valute. Ameriški dolarji 215—218, avstrijske krone 11—12, carski rubli 20, napoleondori 730—745, nemške marke 187—195, romunski leji 195—198, italijanske lire 910—912.

Dunaj. Valute. Dolarji 2533 do 2537, marke 2050—2056, funti 9550 do 9570, francoski franki 18.155, lire 10.440—10.460, dinarji tisočaki 4380—4400, stotaki 4368—4388, poljske marke 31.25—33.25, leji 1955 do 1965, švicarski franki 43.450 do 43.500, češkoslovaške krone 2589 do 2595, madžarske krone 352.50 do 355.50, levi 1765—1775.

Praga. Valute. Marke 78.50, švicarski frank 1254.50, lire 401, francoski frank 695.50, funti 363, dolarji 95.50, dinarji 161.50, leji 74.50, levi 61.50, avstrijske krone 3.675, poljske marke 0.55, madžarske krone 14.10.

Curih, 27. sept. Berlin 4.80, Newyork 580, London 21.60, Pariz 41.25, Milan 23.85, Praga 6.20, Budimpešta 0.825, Zagreb 2.60, Bukarešta 4.65, Varšava 0.09, Dunaj 0.42, avstrijske krone 0.32.

Govor dr. Kreča pri obravnavi Pesek ca. Klemenčič.

Visoko sodišče!

Danes je v tej dvorani do vrhunca prikipela tragedija, ki že dolge tedne pretresa našo javnost prav do mozga. Vzklila je iz močvirnih tal našega političnega življenja. Vi gospod sodnik ste opetovano povdarjali in opozarjali, da zadeve ne smatrate in obravnavate kot politične afere temveč kot žaljenje časti. Ne bojte se, velecenjeni gospod sodnik, ne bom politiziral, razlagal kakega političnega programa ali ga pobijal. Izjavljam odkrito, da po svojem političnem prepričanju nisem pristaš one stranke, kateri pripada g. Pesek in da zastopstva nisem prevzel morda iz kakih političnih interesov. Gnalo me je sočutje do človeka, ki se ga hoče javno ubiti, ne da bi se mu dalo možnost zagovora, gnal me je občutek studa in gnusobe nad gonjo, ki se je uprizorila proti njemu iz principa, da treba političnega nasprotnika ubiti samo radi tega, ker ne zastopa istih načel, ubiti za vsako ceno in z vsemi sredstvi. V temnih srednjeveških časih pesti in sile, iz katerih je preostal ta princip, je bila stvar enostavna: žrtev je obležala ubita za plotom ali pa ji je padla glava na morišču, in s tem je bila stvar končana. V današnjem slučaju pa je zadeta vsa javnost: sosedje in sovražniki se nam rogajo, otroci po cestah razpravljajo in v zadnji vaški koči se vrši govorica o stvareh, kojim zdravi nravstveni čut našega naroda doslej ni bil pristopen. Med krohotom svojih preganjalcev se vlači g. Pesek v areno, slači se ga do golega, in razkrivajo in razbrskavajo se na njem najintimnejše zadeve njegovega zasebnega življenja. Dogodki izpred davnih 15 in več let, ki sami po sebi, tudi če bi bili resnični, ne bi pomenili ničesar več nego pojave močne mladeniške spolnosti in ki bi spadali kvečjem in izključno v kompetentno spovednico, ako se jo vzame idealno, ti dogodki se brez najmanjše potrebe iz slepe politične strasti vlačijo na dan, povečavajo z naslado v abnormalno perverznost in komentirajo na način, ki pomenja najostudnejše javno pohujšanje.

In tu moram konstatirati razveseljiv pojav: velik del naše javnosti, ki še misli in čuti pošteno, se je tej nadvse sramotni gonji javno upri in čitali smo v dnevnikih in listih članke, napisane spontano in instinktivno iz iskrenega prepričanja, da mora ostati zasebno življenje slehernega državljana za javnost povsem nedotakljivo in nepristopno in da nihče ni upravičen posegati s sramotilno roko v intimnost zasebnega življenja.

S tem g. sodnik, je tudi izrečena sodba v predmetni zadevi in sodba, ki jo boste izrekli Vi, ne sme in ne more biti niti za las drugačna od posebe navedenega dela javnosti. Pravni čut izražen povsem spontano v tej javni sodbi, je izkristaliziran v §-u 489 našega stoletnega kazenskega zakonika, ki sankcijonira in garantira pod kaznijo svetost in nedotakljivost zasebnega in družinskega življenja napram javnosti, na drugi pa zabraniti, da bi se javnost z dogodki in dejstvi iz tega življenja zastrupljala in pohujševala..

Vem in pripravljen sem, da bo nasprotna stran ugovarjala, da velja to določilo samo glede onih žalitev, do katerih obdolženec ni bil vsled posebnih okolnosti prisiljen. Vprašam pa visoko — sodišče: kaj na svetu je obdolženca sililo, da je v kavarniškem pogovoru, vrtečem se splošno okoli politike, izbruhnil naenkrat o g. Pesku, ki mu pod solncem ničesar ni storil in tudi ni skrivil lasu, strašno žaljivko »Eulenburg in von Hintenburg«? Kaj ga je sililo, da je ponovil to sramotenje še v gostilni in to celo vpričo dejstva, da po lastnem priznanju o g. Pesku sam tedaj v istini prav ničesar v tem oziru vedel ni?!!

G. Pesek je živel mirno, tiho in neskaljeno srečno zasebno in družinsko življenje in tudi obdolženec ne more reči niti besedice„ da bi bil gospod Pesek s svojim življenjem ali delovanjem komurkoli resnično na kvar in spodtiko. Zbral je okoli sebe peščico ljudi, katerim se idealnosti gotovo ne more odrekati in ustvaril z njimi stranko, v kateri je hotel delovati po svojem prepričanju za občo korist. In da oblati to stranko in ubije g. Peska v javnem in zasebnem življenju, je izustil obdolženec svoje nečuvene žalitve, o kojih istinitosti — ponavljam — sam po lastnem priznanju ni vedel prav ničesar. Ali je bil torej res prisiljen jih izustiti? Ali ga ni vodilo pri tem samo politično sovraštvo in zlobna zavist napram bivšemu tovarišu??

Obdolženec naj se nikari ne izgovarja, da je bil vsaj glede tretjega inkriminiranega dejanja, ki se je zgodilo baje v seji dne 13. 8. prisiljen na žalitev. On sam je raztrosil kot prvi o g. Pesku te gnusobne očitke, on sam je zakrivil, če se je to vprašanje v istini potem ventiliralo v seji in nikakor ni mogel svojih prvih dveh kaznjivih dejanj sanirati s tem, da je spravil njihovo vsebino celo v sejo. Zakaj pa ni g. Pesku, ki ga je baje prijateljski naprosil za neko izjavo, zaupno povedal, da mu te izjave ne more podati niti je predlagati in navedel razloge?

Obdoženec je torej za vsa tri inkriminirana dejanja v smislu § 489 k. z. v polni meri odgovoren in bi se moral radi njih kaznovati pod vsemi pogoji ne glede na istinitost očitkov.

Iz teh pravnih razlogov sem pričakoval, da bo sodišče po obdolžencu Klemenčiču ponudeni dokaz resnice kot nedopusten zavrnilo. Izjavljam pa na tem mestu slovesno, da sem imel od g. Peska od vsega početka nalog, naj delam z vsemi sredstvi na to, da se bodo vsi od katerekoli strani ponujeni dokazi resničnosti teh očitkov izvedli do pičice in se radi tega nisem izvedbi teh dokazov niti najmanje protivil, dasiravno se je z njo sankcijonirala dopustnost političnega ubojstva. G. Pesek se je pač v polnem zaupanju zatekel k sodišču kot zadnji neomejeni zaščiti pravičnosti in poštenosti v žalostnih današnjih razmerah.

Česa se ga pravzaprav dolži in v čem bi bil provzročil ta strašni očitek najostudnejše spolne perverznosti o tem ni imel pojma. Vedel je le to, da so vse izpovedbe obremenilnih prič že fiksirane in deponirane v proslulih tajnih aktih naše pokrajinske uprave in storil je vse„ kar je v človeških močeh, da bi dobil te spise na vpogled. Kako se mu je pri tem godilo, je iz »Jugoslavije« in drugih časopisov itak splošno znano. Vlekli so ga za nos in pošiljali od Poncija do Pilata, vpogled v spise pa se mu do danes ni omogočil. V tej sili je poizkusil — zadnje sredstvo, obrnil se je pred pričo naravnost do onih, o katerih je šla govorica, da so podali o njem svoje izjave na zapisnik teh proslulih tajnih aktov in jih pozval, naj mu povedo v obraz, česa ga dolže. Danes se je skušalo tudi to izkoristiti proti njemu, češ, da je skušal pred razpravo na priče vpivati. Vse pa, kar je g. Pesek v tem pogledu storil, je storil vsled mojega izrečnega nasveta in naročila in prevzamem za vse to osebno svojo polno odgovornost. Menda se vendar ne bo zahtevalo od mene, da bom v tej zadevi, v kateri so mi zaupani eksistenčni interesi stranke, taval vseskozi v temi in prišel k razpravi brez vsake informacije!

Dokaz resnice se je torej dopustil in izvedel. Obdolženec je javno izustil o zas. obtožitelju inzulte, ki so kulminirali v izrazih »Eulenburg« in »von Hintenburg«. To je dokazano po njegovem lastnem priznanju in po celi vrsti povsem neoporečenih prič. Da je hotel obdolženec s tem g. Pesku naprtiti očitek najbolj gnusne spolne perverznosti je jasno vsakemu in je vso javnost ta očitek tudi edino v tem smislu razumela, kar pričajo obili članki v »Jutru« itd., v katerih se je povsem odkrito govorilo o drugi Eulenburgovi aferi. V dokaz resničnosti tega očitka je ponudil obdolženec one priče, ki so že v tajnem aktu politične uprave podale proti g. Pesku svoje izpovedbe na zapisnik. Kot protidokaz pa se je ponudilo od strani zasebnega obtožitelja 29 prič.

G. Pesek je bil v onih časih ljudskošolski učitelj, izročena in prepuščena mu je bila moška deca, imel je nebroj znancev in prijateljev, pred kojih očmi se je doigravalo vse njegovo življenje, mišljenje in čustvovanje. Če bi bil g. Pesek res podvržen spolni perverznosti in celo v tako ostudni obliki, kakor mu jo je obdolženec očital, je povsem izključeno, da bi vsaj senca kakega takega očitka ne bila prodrla že takrat v vse te kroge, ki so ga imeli neprestano pred očmi. Ponudil je torej v tem oziru dokaz po vseh navedenih pričah, sodišče pa ni zaslišalo niti ene izmed vseh, temveč jih je kot brezpomembne zavrnilo.

Ponovilo se je torej isto, kar se je bilo doigralo in završilo že pred politično oblastjo in iste priče kot pred slednjo so govorile tudi pred sodiščem. Sedaj pa vprašam: **Ali gre tem pričam tudi trohica verodostojnosti?** Edini odgovor je: **ne in zopet ne!!**

Vse te priče pa so se zasliševale in podale svoje izjave že pred okr. glavarstvom na **absolutno nedopusten in protizakonit način.** Izpovedale so vse proti zas. obtožitelju absolutno iz lastnega nagiba, dasi bi bile lahko izpovedbe pred politično oblastjo z ogorčenjem odklonile in zahtevale, naj se jih zasliši pred edino pristojno oblastjo, pred sodiščem. **Zakrivile so torej povsem isto kaznjivo dejanje kot obdolženec Klemenčič in je bilo že vnaprej gotovo, da svojih izpovedb pred sodiščem ne bodo izpremenile, ker bi sicer neobhodno prišle same na zatožno klop. In pričevanje teh oseb naj bo brez vsakih nadaljnih dokazov temelj za obdolženčevo oprostitev??!**

V zvezi s pravkar povedanim bi povdarjal še en moment, ki je pri teh izpovedbah očividno soodločeval, namreč **politično strast in sovraštvo.** Ali mi je treba napram Vam, g. sodnik, posebej izvajati in dokazovati, da je bilo baš **politično sovraštvo v neštetih slučajih nagib do najbolj nezaslišanih krivic in najpodlejših dejanj** in to tudi med osebami, ki se sicer niso niti poznale, niti si prizadejale trohice žalega. **Vse te priče pa stoje v politični gonji, ki se je proti g. Pesku uprizorila, na strani in pod pritiskom njegovih političnih nasprotnikov, posamezno so se celo udeležili te gonje s tem, da so na povsem protizakonit in na nedopusten način zbirale proti njemu materijal in zaslišavale v svojih uradnih funkcijah priče, kar je nedvomno dokazano. In tem pričam naj gre brez vseh drugih dokazov absolutna vera?**

In konečno so vse priče, v kolikor so sploh izpovedale kaj pozitivnega, govorile o časovno in krajevno različnih dogodkih, ki so se dolgrali baje pred 13 in več leti, skozi dobesedno enako tako ,kot bi šlo za en in isti slučaj. In pričetek vseh teh izpovedb tiči zopet v proslulih tajnih aktih. All ne meče tudi ta okolnost na verodostojnost teh izpovedb neko luč prav posebne vrste?

Vsa ta pričevanja nosijo torej že vnaprej na čelo vtisnjen skupni pečat neverodostojnosti. Vsaka posamezna priča pa je dodala temu pečatu še svoj posebni žig, ki jemlje tem pričevanjem tudi zadnjo senco verodostojnosti.

Nato se je bavil zastopnik g. Peska g. dr. Kreč podrobno z vsako posamezno pričo in njenimi navedbami.

O priči **Franu Šegulu,** ki si je s svojo izpovedbo sam izstavil glede svoje moralne kvalitete izpričevalo prav posebne vrste, je ugotovil, da je **resničnost njegovega pričevanja sijajno osvetljena po priči g. Zorku Fakinu, ki je docela v skladu** z navedbami zasebnega obtožitelja izpričal, da je Šegula odklonil podpis izjave o svojem pričevanju pred okr. glavarstvom samo radi tega, da se **poprej posvetuje z obdolžencem Klemenčičem in ostalimi obremenilnimi pričami,** dočim se je g. Šegula sam delal pred sodiščem lepega in zatrjeval, da je odklonil podpis izjave samo zato, ker ni povsem odgovarjala istini. Tudi je ta priča pred sodiščem navajal okolnosti, o katerih ni vedel niti pred okr. glavarstvom, niti v pogovoru z zasebnim obtožiteljem Peskom in pričo g. Fakinom prav ničesar.

Glede priče **Pavla Flereta** je opozarjal, **da je ta priča na povsem nedopusten način že pričetkom politične gonje proti g. Pesku zasliševal priče učitelje kot šolski nadzornik po šolah in izročal gradivo okr. glavarstvu.** Ta priča se je svoječasno med vojno proslavil povsem iz lastnega nagiba z brošuro »Avstrijska slava«, v kateri na petolizniški način proslavlja habsburško dinastijo in avstrijsko monarhijo. Po prevratu se je ponudil g. Pesku, da spiše enako delo o naši kraljevini, ki naj bi je g. Pesek založil, kar pa je odklonil. To je po pričah potrjeno. Konečno je priobčil ta priča nedavno v »Popotniku« kritiko neke čitanke, v kateri zmerja pisatelja z avstrijakantstvom in se je na ta način skušal rehabilitirati radi napadov, ki jih je svoječasno priobčila proti njemu »Jugoslavija« radi njegove »Avstrijske slave«. S tem je dovolj osvetljen značaj te priče, pa tudi njeno sovraštvo do g. Peska je motivirano in dokazano in zato o zanesljivosti **in verodostojnosti njegovih sicer malo pomembnih izpovedb ne more biti govora.**

Enako je s pričo **Jožefom Lovrecem,** kateremu **je sodišče samo po določilih** kazensko pravdnega reda moralo odreči zaprisego. Lovrec je baš v času, v katerem naj bi mu bil g. Pesek razodeval svoja abnormalna nagnjenja, slednjega kot svojega tovariša brez vsakega najmanjšega povoda denuncira! pri pristojnem šolskem oblastvu radi nekega dopusta in mu že tedaj kakor tudi ves kasnejši čas kazal neko sovražnost, ki že sama po sebi jemlje njegovim izpovedbam vsako vero. Dogodek, o katerem je bil zaslišan, je opisoval svoječasno svoji soprogi v povsem drugačnih, skrajno gnusobnih barvah, **ne da bi mogel dotične okolnosti pred sodiščem kakorkoli vzdržati.** In vrhu vsega se nahaja pod enako obtožbo kakor obdolženec Klemenčič in se more torej samo zagovarjati, ne pa pričati.

Priča **Klenovšek,** proti kateremu **teko kazenske polzvedbe radi hudodelstva tatvine,** se razven na nek nebistven dogodek, ki se je izvršil baje pred kakim 20. leti, ni vedel spomniti na prav nikake druge okolnosti, tičoče se tega dogodka in je svoje zadevne izpovedbe pred sodiščem v **očividni zadregi vedno iznova izpreminjal.**

Vse ostale priče niso izpovedale ničesar bistvenega in obremenilnega in je karakteristična zlasti izpovedba priče Valenčiča, ki ga je obdolženec tudi navajal v dokaz perverznih nagnjenj zasebnega obtožitelja, ki pa ni vedel prav ničesar drugega nego, da je g. Pesek nekoč pred davnimi leti, prišedši pozno v noč po obilo zavžiti pijači z neke veselice pri njem prenočeval in v spanju mahal okrog sebe z rokami. In tudi to naj bi dokazovalo njegova homoseksuelna perverzna nagnjenja!

Nato je zastopnik obtožitelja g. Peska izvajal stvarne zaključke iz dokaznega gradiva. **Povdarjal je, da tudi če bi bilo vse do pičice res, kar so priče izpovedale, s tem še ne bi bila podana trohica dokaza za ostudne očitke Eulenburg, von Hintenburg in da je bil Šegula ljubica g. Peska ter mu je nekoč** sedel na kolenih. **Dokaz resnice, ki ga je obdolženec skušal doprinesti glede teh očitkov, ni torej niti najmanje doprinešen in tudi o kakih abnormalnih nagnjenjih g. Peska nikakor ne more biti govora.** Opozarjal je na nek slučaj, ki se je pred nedavnim časom pripetil v Ptuju in v katerega je bila zapletena šolska mladina, ki je zagrešila mnogo hujše stvari, nego jih je danes mogla navesti najtežje obremenjujoča priča. Nikomur pa ni prišlo na um, očitati tej mladini homoseksuelnosti in spolne perverznosti, temveč se je od vseh merodajnih činiteljev v polnem razumevanju tolmačil slučaj kot povsem naraven spolni pojav, iz katerega se za nikogar od udeleženih niso izvajale prav nikake posledice. Zastopnik gosp. Peska g. dr. Kreč je zaključil:

V današnjem slučaju pa obdolžencu in njegovim pristašem ni šlo za to, da koristijo javni morali in odstranijo ter kaznujejo kakršnekoli abnormalne ali perverzne pojave. **Zgolj iz besnega političnega sovraštva, iz zlobne zavisti so vprizorili proti g. Pesku gonjo, s katero so sami zanesli v našo javnost največje pohujšanje, kar ga je naš narod kedaj doživel. V edinem namenu, da ubijejo svojega političnega nasprotnika in oblatijo njegovo stranko, so prebrskali vse njegovo najzasebnejše življenje in iztaknili priče za dva slučaja, ki sta se dogodila baje pred 13 in več leti in iz katerih so na skrajno zloben način izkonstruirali vse ostudne očitke,** ki stoje danes pod obtožbo. G. Pesek je stal tej gonji nasproti brez vsake obrambe. Zastonj je povpraševal, kakih dejstev se ga dolži, zastonj je prosil, naj se mu da vpogled v tajne akte, v katerih je bila proti vsem načelom državljanskih pravic že napisana njegova obsodba. In ko se mu je končno posrečilo, izslediti vsaj enega izmed krivcev, se je zatekel k sodišču kot zadnji zaslombi v polnem zaupanju, da vsaj tu najde svojo pravico. **Ponudil je dokaz o neštetih pričah, ki poznajo vse njegovo življenje in čustvovanje od davnih let. Ta dokaz pa se je žal odklonil. Odklonil se je tudi dokaz po priči Vavpotič, ki je bila le informativno zaslišana in pripravljena priseči, da so se od strani političnih nasprotnikov ponujale ogromne vsote za izpoved v neprilog gosp. Peska.**

Vse te okolnosti pa dajejo današnji pravdi pomen politične afere v najeminentnejšem smislu besede. Zadeti so z njo vitalni javni interesi, od njenega izida je odvisna čast in dobro ime našega naroda. Prosim Vas, gospod sodnik in rotim, ne odtezajte se temu spoznanju, upoštevajte je pri sodbi, ki jo boste izrekli, in upoštevajte končno tudi, da se ni hotelo ubiti g. Pesku samo njegove eksistence v javnem življenju, temveč, da se mu je hotelo uničiti tudi vse zasebno družinsko življenje. In kazen, ki naj zadene današnjega krivca Klemenčiča ne more biti nikdar previsoka.

S PODPISOVANJEM 7 % DRŽAVNEGA INVESTICIJSKEGA POSOJILA NALOŽIŠ SVOJ DENAR KORISTNO, VARNO IN PLODONOSNO.

Drž. posojilo je najboljše štedenje!

8.

Kako zna še biti.

Vizija

Avgusta meseca me je obvestil hišni gospodar, da je vsled splošne draginje in spričo nove naredbe stanovanjskega urada žal primoran, zvišati četrtletno mito za 100 dinarjev. Dovolil sem si sicer skromni ugovor, da se mi le-ta solidarnost s splošnostjo v draginjskih vprašanjih ne zdi ravno potrebna, toda hišni gospodar je nadaljne moje rekriminacije zavrnil s pomilovalnim vprašanjem: »Kaj pa razumete Vi o tem?« Na to mi je v daljšem govoru pojasnil, da tu ne gre za čin solidarnosti, pač pa za življenske potrebščine, čijih neznosna podražitev povzroča zvišanje stanarine.

Ko sem zadevo na prav nežen in rahel način razjasnil svoji boljši polovici, je slednja sprva kar onemela. Le-to njeno povsem nenavadno stanje me je zelo zabrinelo; polagoma pa se je razblinila moja skrb, zakaj kmalu je dohitela zamujeno priliko zgovornosti s tako obilico, da bi zadoščala najbolj izbirčnim zahtevam. Izvajanja žene so bila, neglede že na tempo, v katerem so tekla raz lepih ustnic, zelo logično razčlenjena. Najprvo se je poglobila v moralo, osvetljujoč zavrženost človestva v splošnem, na to je sledil izzivajoč napad na hišne posest. v splošnem in v posebnem in naposled se je lotila mene, podtikajoč mi nesposobnost, nerodnost, duševno zaostalost, brezobzirnost itd. Tri dni pozneje — toliko časa je namreč poteklo, dokler sem zopet smel povzeti svoj glas — sem našteval motive, ki so pač napotile gospodarja, da je zvišal mito. Ko sem končal razpravo, je izrekla žena, da je vsa ta žlobudravost brezpredmetna. Kategorično je predlagala: 1. odklonitev zvišanje najemnine in odpoved stanovanja; 2. najem cenejšega stanovanja; 3. uporabo prihranka zviška za nakup nove toalete.

In tako sva odpovedala stanovanje. Rok 6 mesecev. Zadnji termin 24. februarja opoldne. — 4. septembra sva skoraj že obupala: še vedno nobenega stanovanja.

Radi enostavnosti naj slede tu moje kratke zabeležbe v dnevnem zapisniku:

7. sept. Še vedno nobenega stanovanja. Le še 5 mesecev. Stanje nevzdržno.

11. sept. Anonsirala sva ter zadevo poverila trem agentom. Zelo dostojnim ljudem. Zahtevali so le zmerno kavcijo za slučaj, če bi vendar le izvršil samomor.

17. sept. Na anonse sva dobila štiri predloge, seveda vse neporabne, ker mito med 8.000 in 12.000 kron. Vsekakor sva ohrabrena, ker je očividno vendar še nekaj stanovanj.

22. sept. Agent B. nama je prinesel dva naslova. Moja žena je naročila voz za prevoz pohištva.

25. sept. Bil je le prazen hrup. Stanovanja agenta B. so tam nekje za Zalogom. Morebiti je B. slepar?

5. okt. Ravnokar sem odpovedal službo. Žena je namreč mnenja, da me uradne ure preveč ovirajo pri iskanju stanovanja.

19. okt. Danes jubilej. Tisočna familija si je ogledala naše stanovanje. Priredila sva intimno slavje ter sva radi lepšega celo obdarila obiskovalce.

27. okt. Sedaj si je že 1123 familij ogledalo stanovanje in še vedno ni oddano. Čudno, ko je vendar toliko pomanjkanja stanovanj.

4. nov. Žena je vesela. Pravi, da tudi hišni gospodar hodi klavrno okoli.

13. nov. Hišna gospodinja je vnaprej pozdravila mojo ženo! Sedaj pa se ne udava kar tako.

22. nov. Začela sva skladati. Žena pravi, da ne ve, če bo gotova do selitvenega roka.

3. dec. Še vedno nič pravega našel. Danes si ugledal prav prijetno stanovanje. Skoraj zgleda, da bo kaj iz tega. Moral sem izpolniti formular s 74 vprašanji. Pogajanja se nadaljujejo.

17. Stvar se je razbila na točki 54, lit. g, odstavek 3. Gospodar ne sprejme turistov v hišo.

25. dec. Žalosten Božič. Ogledala sva si nekaj barak. Morava se pravočasno privaditi.

2. jan. Hišniku dal za Novo leto namesto 10 kron 40 kron. Nič se ne ve. Je zelo upliven mož.

7. jan. Radi težkoč, ki jih imava pri vseh stanovanjih, bova dala otroke na deželo, psa konjedercu in klavir nunam.

14. jan. Hišnik je danes s svojo familijo diniral pri nama. Ostali so kar preko večerje. Dozdevno sva nanj napravila dober vtis.

22. jan. Hura! Hišnik uvedel diplomatično akcijo; stanovanje bova smela najbrže obdržati.

29. jan. Akcija jako težavna. Hišnika morava dnevno petkrat poživeti z okrepčili in s tobakom. Tudi v gotovini.

3. febr. Kocka skoraj padla. Stanovanje obdrživa za 400 din. četrtletno.

5. febr. Voz za prevoz pohištva odpovedala. Vse izložila. Živiva in dulci jubilo.

9. febr. Definitivna odločitev. Mito 1800 kron. Vsak dan 1 krono za vratarino in zaveznost, da ne prideva po 10. uri domov. Lahko obdrživa tudi otroke. Blažena!

12. febr. Ne morem plačati četrtlet. najemnine. Sem popolnoma suh. Nobene službe, nobenih resur. Selitev je bila draga.

14. febr. Deložirana bova. Prav hitro in enostavno, ker itak že vse — zarubljeno.

Podpišite drž. posojilo, čas poteka!

Dnevne vesti.

— **Da se me ne bo uporabljalo za kamen proti Pesku** — kakor je to skušalo storiti včerajšnje »Jutro«, ki pravi, da nisem dal Pesku ob prihodu roke, povem sledeče: Šel sem z Brandnerjem na kolodvor, z namenom, da dam Pesku z drugimi njegovimi znanci in prijatelji **roko v tolažbo, da mu** klub nezaslišanemu početju njegovih sovražnikov **ni potreba obupavati.** Predno sva prišla z Brandnerjem pred kolodvorski izhod, se je tje nasula množica, ki je došlega Peska obkolila in ga pozdravljala. Ker ni moja navada, riniti se med množico, sem ostal zadaj in sem podal Pesku zato na domu roko. Ta moja beseda naj zadostuje tudi tistim — bili so tudi iz JDS tabora — ki so me po pravici začudeno spraševali, če je »Jutrova« opazka, češ, da nisem podal roke, resnična. Dati trpinu roko v tolažbo, me ni sram; če bi je ne dal, bi me pa smelo biti. — **H koncu še to, da nisem in nisem bil nikdar član načelstva NSS, ker se faktično s politiko ne pečam. — Dr. R. Krivic.**

— **Izjava.** Gornja izjava dr. Krivca **velja** obenem tudi za me. Bil bi slabši od bestije, ako ne bi tako ravnal. Šel sem na kolodvor, da stisnem roko težko prizadetemu sobojevniku in očetu, ki ga je mladoliberalna stranka iz strankarskih interesov pahnila z družino vred v veliko nesrečo. Pesek ostane za me klub ptujski razsodbi tudi nadalje to, kar je bil doslej: poštenjak. Prepričan sem, da se mu je zgodila krivica, — in dokler proces ni končan, to misliti tudi moram — ki se mora prej ali slej maščevati. **Anton Brandner, narodni poslanec.**

— **Prepadeni radikalci.** »Novi čas« poroča: Kakor govore, so znani dospodje pedagogi Flere, Šegula, Lovrec in Klemenčič iz Ptuja priglasili svoj pristop k radikalni stranki. Ko so beograjski radikalci to ponudbo slišali, so bili konsternirani.

— **Izplačevanje 20 odstotnih odbitkov.** Vlada še vedno zatrjuje, da se bodo 20 odstotni odbitki izplačali že v tekočem mesecu. Ker imamo tekočega meseca le še tri dni, bo najbrže ta »tekoči« mesec oktober, november ali december, če ne kateri mesec prihodnjega leta, ozir. o sv. nikoli.

— **Kaj bo s tisočkronskimi bankovci s ponarejenimi kolki?** Kakor brž se objavi zamenjava kron v Dalmaciji, se reši tudi vprašanje zaradi tisočkronskih bankovcev, ki so bili zapeljani, ker so imeli ponarejene kolke.

— **Popisovanje in žigosanje obveznic vojnih in predvojnih posojil** bivše Avstro-Ogrske, nahajajoči se na ozemlju, ki je po rapalski pogodbi pripadlo naši kraljevini se vrši še do vštetega **30. septembra 1921** in se smejo prošnje za naknadno popisovanje in žigosanje obveznic predvojnih posojil iz celega našega ozemlja sprejemati pri delegacijah ministrstva financ še do vštetega 15. oktobra 1921.

— **Društvo za podpiranje visokošolcev za sodni okraj Litija** ima v petek 30. septembra 1921 ob 7. uri zvečer v gostilni I. Borišek v Litiji svoj redni občni zbor.

— **Osebne vesti s pošte.** Imenovan je za poštarja poštni adjunkt Rudolf Murmayer pri poštnem uradu Selu nad Škofjo Loko. — Podeljeno odpravniško mesto Dragatuš poštni aspirantki Ljudmili Veržišnik. — Začasno je vpokojena poštna oficijantinja Jakobina Žebre pri poštnem uradu Radovljica. — Trajno sta vpokojeni poštarica Marija Hoffman pri uradu Sv. Peter v Savinjski dolini ter poštna adjunktinja Matilda Krišper pri poštnem uradu Šmarje pri Jelšah. — Umrl je poštar Janko Praprotnik pri uradu Strnišče. Premeščeni so: v območje poštnega ravnateljstva v Sarajevu poštni oficijal Ferdo Nadrag iz Ljubljane, poštni oficijant Franc Žehelj iz Maribora, poštne oficijantke Amalija Rober iz Maribora, Gabrijela Primšar iz Ljubljane, Marija Rabič in Suzana Kogoj iz Celja, Antonija Tavželj iz Grobelnega in Ana Kurent iz Brežic; v področje poštnega ravnateljstva Veliki Bečkerek poštni adjunkt Vekoslav iz Ptuja, poštar Hinko Haš iz Bizeljskega v Medvode, poštar Rupert Truči iz Maribora v Zidani most, poštna oficijantka Herma Radolič iz Celja v Ljubljano, Angela Gorenc iz Kršk ega v Celje, Jakobina Koble iz Ljubljane v Celje. — Poštni službi se je odpovedal poštni praktikant Janko Prodnik.

— **Otvoritev telefonskih central Glina in Topusko.** Kr. poštno in brzojavno ravnateljstvo v Zagrebu naznanja, da se je pri poštnih in brzojavnih uradih Glina in Topusko v zagrebški županiji otvorila telefonska centrala.

— **Točnost na železnicah.** Slovenija se rada ponaša na točnost in red, ki vladata po naših železnicah. To je deloma tudi res. Če pa se peljete od Prageskega do Lendave, se prepričate ravno o nasprotnem. Na tej progi vozijo vlaki sploh zelo neredno, največje neredn sti pa se godijo v Lendavi. Če ima vlak pol ure več ali manj zamude, to ne igra nikake vloge in dostikrat se pripeti, da ima vlak, ki odhaja iz Dolnje Lendave proti Čakovcu, toliko zamude, da je zveza na Pragersko sploh nemogoča in potniki so prisiljeni prenočiti v Čakovcu. Mnenja smo, da če je po ostali Sloveniji red in točnost na mestu, bilo bi to mogoče tudi na omenjeni progi.

— **Poizvedovanje za pogrešanimi rojaki v Ameriki.** Naš generalni konzulat v New Yorku je na konkretno prošnjo, da bi poizvedoval za nekim pogrešanim rojakom v Ameriki, naznanil, da mu prihajajo vsak dan take prošnje. Dobil pa je na vse pozive v amerikanskih slovenskih časnikih doslej samo dva odgovora. Iz tega je razvidno, da ta način iskanja pogrešanih rojakov ni priporočljiv. Bolje je vsekakor, da se obrne vsak, ki koga išče, na znance ali sploh Slovence v dotičnem mestu, kjer je rojak zadnji čas bival, ker se Slovenci medsebojno jako dobro poznajo.

— **Svarilo!** Opozarjamo lovce, kakor tudi druge imejitelje strelnega orožja, naj v bližini vojaških vežbališč in sploh krajev kjer se vrše vojaki, opuste vsako streljanje. S tem se izognejo marsikaterim neprilikam, dostikrat pa tudi nesrečam.

— **Lista »A Nap« in »Tribuna Banatului«** sta prepovedana v naši državi, ker sta pisala proti njenim interesom. Prvi list izhaja v Budimpešti, drugi pa v Temešvaru.

— **Posestnikom gline (lovice).** Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani naproša vse posestnike, na katerih zemljišču se nahaja finejša lovica, da mu to sporoče in če le mogoče, dopošljejo oziroma ob priliki donesejo tudi manjšo množino za vzorec. Na obrtni šoli bo vse doposlane gline preiskusil učitelj za keramiko glede njih vporabljivosti. V interesu vsakega posestnika gline je, da se radevolje odzove, da se more dognati kakovosti in množina naših glin, od katerih se da na lahek način dose-

či lep zaslužek, posebno, ako bi bile sposobne za izvoz.

— **Strogo nadzorovanje.** Kakor izvemo, se bo odslej potnike, ki potujejo iz naše države na Dunaj, zelo strogo nadzorovalo. Potniki bodo smeli vzeti s seboj le 8000 kron denarja, istotako tudi le 20 cigaret, oziroma 5 smodk. Kontrola potnikov se bo vršila sedaj med Zaprešičem - Zidanim mostom in Mariborom. Tako bo Maribor razbremenjen in potnikom ne bo treba več izgubljati toliko časa na mariborski postaji.

— **Stavbna dela v Beogradu.** Iz poročil beograjskih listov posnemamo, da je za zgradbo novih hiš v Beogradu prijavljeno za bodoče leto okrog 4000 prošenj. In v Ljubljani?

— **Boj v vinogradu.** V vinogradu nekega učitelja iz Gradiške, so našli umorjenega 64letnega čuvaja Josipa Kociša. Mesto, kjer se je našlo truplo, priča, da se je bil tam hud boj. Trava vsa pomandrana, koli zlomljeni in zemlja oblita s krvjo, čuvajeva puška pa je izginila. Kakor se je dognalo pozneje, je bila ravno ta puška vzrok čuvajeve smrti. Ondotni pastirji so namreč izpovedali, da so čuli pogovor med nekim Štefanom Pricem iz Trnovega in Jurijem Biračem iz Šegovine, ki sta si poželela čuvajeve puške in ga zato tudi umorila. Oba morilca sta že na varnem.

— **Finančna kriza v komunističnem taboru na Slovaškem.** »Lid Novinam« se poroča iz Bratislave, da skušajo komunisti na Slovaškem iztisniti iz organizacij zadnji groš, da bi mogli plačati in poravnati najbolj nujne dolgove svojih listov ter tako odložiti vsaj za nekoliko dni njih konec. Zdaj drezajo vse organizacije, da bi naznanile, ako ima katera kaj fonda za stavbo delavskih domov ter v kakšni višini. Ti fondi imajo biti združeni ter ima biti iz njih zgrajen velik Delavski dom. To je očividno poslednji poskus, izžemati iz delavcev zadnji krajcar, ker dočejo več plačevati društvenih prispekov. Zakaj nobenemu komunistovskemu voditelju niti na misel ne pride, da bi stavil nov Delavski dom, ko je še to poslopje, ki ga imajo, na pol prazno ter so dnevi komunistov na Slovaškem šteti.

— **Smrtna kosa.** V Mariboru je umrl koncipist g. Jos. Bežek. V Gorici je umrla g. Antonija Lapanja, soproga poštnega uslužbenca v Podbrdu. V Novem mestu je umrl v visoki starosti g. Ivan Krajec, bivši tiskarnar in založnik. V Starem trgu pri Ložu je robini Šetinc umrla hčerka Marija. Naj počivajo v miru!

POZIV!

»Gosposvetski Zvon« opozarja, da je 10. oktober t. l. obletnica nesrečnega Koroškega plebiscita. Poziva vsa narodna, izobraževalna in kulturna društva, da na primeren način in z društvenimi prireditvami vzbude spomin na našo izgubljeno Koroško.

Gosposvetski Zvon.

Ljubljana.

= *Na mesto odstopivšega* občinskega svetnika in župana g. Antona Peska, čigar izjavo prinašamo na prvi strani, pride za NSS v občinski svet g. Karel Zorko.

= *Poset jugoslovenskih profesorjev.* Danes poseti Ljubljano okrog 250 srbskih in hrvaških profesorjev, ki so se udeležili letošnjega kongresa »Profesorskega društva« v Zagrebu. Pripeljejo se ob 10.41 dop. na južni kolodvor, kjer jih sprejmejo korporativno ljubljanski srednješolski profesorji. Drugi dan zjutraj se odpeljejo izletniki na Bled.

= *Volitve v cenilno komisijo* za dohodnino v Ljubljani so se vršile pretečeno nedeljo. Udeležba je bila precej pičla, kajti od 16.000 volivnih upravičencev je prišlo na volišče le 346 volilcev. Izvoljeni so: Ivan *Rorman*, Al. *Sušnik*, Fr. *Kavčič*, Josip *Medved*, Iv. *Jelačin* in Iv. *Ogrin*. Nekaj glasov je bilo razcepljenih.

= *Mlekarna v Spod. Šiški.* Kakor slišimo, misli mestni magistrat uvesti v Spod. Šiški prodajalno mleka. Ta skrb mestnega magistrata je gotovo vse hvale vredna, vendar pa se z načinom, kakor se misli ta misel izvesti, ne moremo povsem strinjati, ako namreč govorice odgovarjajo resnici. Mlekarice bodo baje morale vse mleko, ki ga sedaj same in direktno dostavljajo strankam, oddati »Mlekarski zvezi«, ki bo potem odstopila za Spod. Šiško potrebno mleko njeni mlekarski prodajalni. Neposredna posledica tega bo, da bodo one stranke, ki imajo že stare mlekarice, katere jim postrežejo tudi z dobrim mlekom, prišle ob to mleko, da se bodo morale ob jutrih nastavljati pred mlekarsko prodajalno, se zadovoljiti z mešanim mlekom, dostikrat pa še oditi s prazno posodo domov. Da mleko iz prodajalne ne bo cenejše, je čisto gotovo; pač pa še dražje; mlekarica pač ne bo mleka prodala »Mlekarski zvezi« cenejše nego strankam; zaslužiti pa bo hotela »Mlekarska zveza« in zaslužiti tudi prodajalna; čisto naravno torej, da se bode mleko moralo oddajati strankam dražje, nego se bode od mlekaric kupovalo. V Spod. Šiški pa preskrbuje stranke, ki nimajo svojih mlekaric, z mlekom že izza časa vojne trgovec Skubic, kateri dobiva mleko od mlekarne v Vodicah. Temu trgovcu hoče sedaj mestni magistrat prodajo mleka odvzeti in jo poveriti sladščičarnarju Nemcu Kemetherju. To je drugo, s čemur se z magistratom ne moremo strinjati. Če že mestni magistrat smatra za potrebno, da se v Spod. Šiški prodaja mleka organizira, naj se to izvrši na način, da pri tem ne bodo prizadete one stranke, ki dobro mleko že dobivalo, niti ne oškodovan domači trgovec Slovenec na korist — tujca.

= *Zveza vojnih vdov in sirot* priredi v soboto, dne 1. oktobra v dvorani Mestnega doma »Vinsko trgatev« s plesom. Svira godba dravske divizijske oblasti. Pričetek ob 7. uri zvečer. Vstopnina 5 din. K obilni udeležbi vabi — odbor.

= *Vpisovanje v telovadni odsek »Ženskega telovadnega društva v Ljubljani«* se vrši v sredo 28. in četrtek 29. t. m. od 5. do pol 7. zvečer v telovadnici I. drž. gimnazije. Vpisujejo se v otroški oddelek deklice in dečki od 5. do 10. leta, k naraščaju deklice od 10. leta dalje. K damski telovadbi se sprejemajo prigiasi istočasno.

= *Povišanje pasje prehranjevalne pristojbine mestnemu konjaču.* Občinski svet stolnega mesta Ljubljane je sklenil v seji dne 15. februarja 1921 ter je temu sklepu pritrdila tudi pokrajinska uprava v Ljubljani z razpisom z dne 13. septembra 1921, št. 3349, da se mestnemu konjaču od poloviljenih psov poviša pasja prehranjevalna pristojbina od 4 na 20 K dnevno. To se daje javno v znanje.

= *Prošnja na ravnateljstvo drž. žel. v Zagrebu.* Šolsko leto se je pričelo. Mnogo dijakov, uradništva itd., ki stanujejo ob progi Ljubljana—Kranj in katerih pouk, oziroma delo končuje ob 13. uri, morajo pet ur čakati do večernega vlaka, da se zamorejo domov peljati. Pet ur zgubljenega časa! Zimski čas že nastopa in te uboge pare bodo morale čakati in zmrzovati. Ker so skoraj vsi slabo situirani in primorani zunaj mesta stanovati, prosi se slavno ravnateljstvo, da upelje lokalni vlak do Kranja z odhodom iz Ljubljane ob 13. uri 40 minut. S tem bi bilo ustreženo imenovanim, med katerimi je obilo število železniških uslužbencev, oziroma njih otrok. Razbremenil bi se pa tudi popoldanski vlak, kateri je vedno močno zaseden. Južna železnica je ustregla šolskim otrokom takoj in upeljala potrebne šolske vlake. Upamo, da tudi drž. žel. v tem oziru ne zaostane in ukrene takoj vse potrebno.

= *Trgovska akademija.* Prijave za vstop v abiturijentski tečaj se sprejemajo do 5. oktobra. Trg. akademija je nameščena v poslopju tehniške srednje šole II. nadstr. na levo, Aškerčeva ulica 9. — Ravnateljstvo.

= *Poneverba vojaškega blaga.* Dne 7. maja 1920 sta prevzela Ljubljančana vojaka Lorber in Žužek dva vagona vojaške pošiljatve — vino in sladkor — namenjeno na Koroško. Žužek je že v Ljubljani navrtal sod vina in se napil in napojil tudi druge. Lorber je šel medtem h kosilu in ko se je vrnil, je našel tovariša na komandi straže, vozova pa zastražena. Posrečilo se mu je, da ga je rešil in odpeljala sta se v Maribor. Tam sta zopet čudno gospodarila z vojaškim za koroško vojaštvo namenjenim blagom. Ko so jih prijeli, se je dognalo, da manjka 175 litrov vina in 172 kg sladkorja. Obtoženca deloma priznata tatvino vina. Pravita pa, da sta hotela vino poskusiti in sta potem lačna in utrujena vsled pota po par čašah pijana delala z vinom razne kupčije, česar se pa ne spominjata. Vsekakor je bila to jako izdatna vinska poskušnja. Tatvino sladkorja odločno zanikata in se zagovarjata popolnoma soglasno. Obsojena sta bila zaradi prestopka tatvine in sicer Lorber na 3 mesece, Žužek pa na 2 meseca zapora. Obtoženca sta kazen sprejela. Taki slučaji so mučni, osobito sedaj, ko so se vendar razmere precej pobolišale in ne živimo v tistem divjem času, ko so preplavljale sodišče same več ali manj predrzne tatvine v Zalogu, Ljubljani in po okoliških kolodvorih.

= *Razne tatvine.* Iz veže okr. bolniške blagajne v Gradišču je izginilo kolo znamke »Klnta«, vredno 3600 kron, last B. Balantiča iz Sp. Šiške. — V Celju so zaprli Čehoslovaka Josipa Planeka, ker je na sumu, da je prodal ukradeno kolo znamke »Eska«. — Povodom nogometne tekme na Kodeljevem je ukradel neznan tat iz žepa Borisu Florjančiču iz Vodmata srebrno žepno uro s srebrno verižico.

= *Maščevanje nad gostilničarji.* V gostilno pri Ivanu Krkoču v Šiški je prišel prekupec — ali v sili berač, če ne gredo druge kupčije — Viktor Judež iz Količeva in je ponudil na prodaj 6 različnih kozarcev za vino. Predno pa je sklenil kupčijo, je prišel stražnik in hajd na policijo. Mož je izpovedal na policiji približno sledeče: Res je, da sem pokradel te kozarce po gostilnah v Medvodah in v Šiški. Morda tudi kje drugje, ker danes imam slab spomin, ker sem zapil že čez 100 kron. — Kozarce kradem po gostilnah že delj časa in sicer zaradi tega, ker tudi mene gostilničarji goljufajo. Slabo vino mi drago prodajajo. Zaradi njihovih sleparij sem primoran, da stisnem kak kozarec in ga drugje prodam. Tako mi pride vino ceneje. Na vprašanje, kaj dela in s čim se preživlja, pravi Judež, da baranta z raznimi predmeti najraje s senom ali poljskimi pridelki. Če pa »kšeft« ne gre, pa prime včasih po raznih hišah malo za kljuko in »fehta« za solde. Odkritosrčni Judež bo imel končni račun s sodnikom.

= *Žrtev požara na Glincah.* V kemični tovarni Fr. Goloba je izbruhnil v kuhinji, kot smo že včeraj točno poročali požar, ki je uničil cel objekt in večjo količino materijala. Pri tem je dobil smrtnonevarne opekline delovodja August Debevc, katerega so odpeljali v dež. bolnico. Snoči je ponesrečenec podlegel težkim opeklinam. Požrtvovalnemu delavcu blag spomin!

= *Vaške klepetulje.* Dan za dnem se vrste pri okr. sodišču obravnave zaradi razžaljenja časti. V veliki večini zakrive slučaje žaljenja vaške klepetulje, ki nikdar ne mirujejo, se ob vsako stvar obregnejo, pogrevajo in natolcujejo ter kradejo ljudem dobro ime. Če pa pridejo pred sodnika, tarnajo in plakajo, laje in lažejo, končno ko vidijo, da jim to nič ne pomaga, postanejo zopet gostobesedne, klepetave in večkrat celo predrzne. S solzami v očeh se jim nakremži obraz v ironični zlokobni smeh in malo, da ne ozmerja svojih nasprotnikov ponovno v dvorani.

= *Rokoborbe v cirkusu »Slavija«.* Ena najbolj zanimivih borb se je vršila v pondeljek zvečer. Napovedani so bili trije znameniti pari borcev in sicer prijavljeni ruskošvicarski borec Rus Petrov in Zaiykin za specijalno nagrado 800 kron. Borba je bila ostra, trajala pa je le 6 minut. Zmagalec je ostal Zaiykin. V seriji pa sta nastopila para zamorec Sajer proti Germancu Gojerju in pa Sibirec Gromov proti Srbu Stokiču. Obe borbi sta bili odločilni borbi brez določitve časa. Obe borbi sta bili silni, polni sprememb in jako zanimivi. Videli smo poleg Zaiykina najboljše in najbolj priljubljene borilce. Osobito živahen in temperamenten je bil boj med Sajerjem in Gojerjem. Gojer je pokazal izredno moč in primerno njegovi teži krasno tehniko. Sajer se je boril z naporom vseh sil in dovoljene zvijače. Po 25 in pol minutni borbi se je posrečilo Sajerju nepričakovano, da je izrabil hipni moment in presenetil Gojerja. Kračja ali zato tembolj viharna je bila borba med izbornim francoskim tehnikom Gromovom in silnim Srbom Stokičem. Oba borilca sta izborna in občinstvu priljubljena, osobito Gromov zaradi lepega borenja. Tudi Srb Stokič uživa dokaj simpatij. Postal pa bi lahko ljubljenec ljubljanskega občinstva, če bi svoji moči in znanju primerno nastopal malo mirneje in vpošteval malo više predpise lepe in pravilne borbe. Drugače je močan in izboren borec. Po 15 minutni silno ostri in težki borbi se je posrečilo tehniki Gromova, da je ostal zmagalec. — Sledil je gromovit aplavz. Gromova je občinstvo dvignilo in skoro neslo iz arene. Pred borbo ste nastopili tudi naši baletki Anica Grubinova in Iv. Osredkarjeva, ki sta res ljubko in krasno izvajali balet iz začarane princese. Želi ste obilo priznanja. Borbe se nadaljujejo.

= **»Cirkus Slavija«.** Včeraj se je prijavil za današnjo rokoborbo znani ljubljanski izvaščak **Jože Simončič**

ROK ZA PODPISOVANJE 7 % DRŽAVNEGA INVESTICIJSKEGA POSOJILA POTEČE 30. SEPTEMBRA. KDOR PODPIŠE DRŽ. INVESTICIJSKO POSOJILO, VARUJE SVOJO KORIST IN KORIST DRŽAVE.

R U R

ROSSUM'S UNIVERSAL ROBOTS

Kolektivna drama v treh dejanjih s predigro

Spisal Karel Čapek
Prevel Osip Šest

IZIDE PRIHODNJE DNI KOT PODLISTEK „JUGOSLAVIJE.“

R U R

Maribor.

Morilec abiturijenta Serajnika. Dne 7. avgusta je na planinski veselici v Rušah 22letni delavec Trnjek z nožem sunil abiturijenta Fr. Serajnika ter ga smrtno zadel. Trnjek je bil pred porotniki obsojen le na 3 mesece zapora, ker je dejanje izvršil v popolni pijanosti.

Na smrt obsojen je bil pred mariborskim porotnim sodiščem neki Žavc iz Leskovca, ki je umoril lastnega otroka.

Javno knjižnico ustanovi učiteljstvo ljudske šole v Razvanju.

Požar na Smolniku. V nedeljo popoldne je zgorelo na Smolniku nad Rušami bogato založeno gospodarsko poslopje Viktorja Glaserja. Zgorelo je 300 stotov sena. Ako bi ne bila takoj prihitela požarna bramba iz Ruš, bi bili v nevarnosti tudi bližnji gozdi.

Posilstvo in rop. Ivan Vesenjak, 30letni tesar v Tibolcih na Ptujskem polju je spomladi ogrožal ptujsko okolico. Na piki je imel posebno ženske, ki so se vračale ponoči iz mesta. Na križiščih je prežal na nje, jih oropal in posilil. Porotno sodišče ga je obsodilo na deset let ječe.

Umrl je v Mariboru vladni koncipist Josip Bežek.

NEOBIČAJNO UGODNO OBRESTOVANJE NALOŽENEGA DENARJA NUDIJO OBVEZNICE DRŽ. INVESTICIJSKEGA POSOJILA. OBRESTI ZNAŠAJO SEDEM OD STO.

Podpisujte državno posojilo!

Celje.

Volitve v cenilno komisijo. Pri volitvah v cenilno komisijo v mestu Celju je zmagala gospdarska lista. Izvoljeni so gg. Strupi, Leskovšek in dr. Kalan. Namestniki so gg. Gregorič, Lukas, Hohujec. — Izmed 1071 volilcev jih je volilo 77. — Za celjsko okolico so bile vložene tri liste. Zmagala je klerikalna. Od 3560 volilcev jih je volilo 369.

Naknadna rekrutacija zamudnikov za celjski okraj se bo vršila od 3. do 8. oktobra. Za mesto Celje se vrši ista, kakor smo že poročali dne 8. oktobra.

Vpisovanje v »Trgovsko nadaljevalno šolo v Celju« se bo vršilo v četrtek 29. ter v petek 30. septembra in v soboto 1. oktobra, vsakokrat od 18. do 20. ure v pisarni »Državne dvorazredne trgovske šole.

Javno ljudsko knjižnico v Celju otvori slovensko žensko društvo celjsko v najkrajšem času. Knjižnica bo vsebovala vsa dela slovenske literature in zbirko ostale jugoslovanske in tudi nemške književnosti. Knjižnica bo javna in vsakomur pristopna. Knjige se bodo izposojevale proti mali odškodnini.

Na celjski okoliški šoli je ustanovljena stalna vsporednica in je imenovan za definitivnega učitelja na tej šoli Valentin Stante. — Učiteljica Josipina Drevstvenšek se premesti v Lokavec.

Vabilo na vinsko trgatev z godbo, plesom, šaljivo pošto itd., katero priredi »Osrednje društvo poštnih in brzojavnih uslužbencev« za Slovenijo, podružnica Celje v nedeljo 2. oktobra t. l. ob 15. uri (3.) popoldne v gostilniških prostorih Narodnega doma. Za dobra jedila in pijačo je preskrbljeno. Vstopnina prosta. Prostovoljne darove se hvaležno sprejema, ker čisti dobiček je namenjen v podporo obolelim članom gori imenovanega društva. Sviral bode tamburaški zbor Bratstva. K obilni vdeležbi vabi odbor.

Nogomet. V nedeljo se bo najbrž v tretjič igrala v Celju neodločena nogometna tekma za prvenstvo Slovenije med ljubljansko »Ilirijo« in Celjskimi »Atletiki«.

Koroško.

Vojaki se puntajo. Zadnji ponedeljek bi morala oditi iz Celovca stotnija vojakov na ogrsko mejo, toda vojaki so pometali orožje stran in pretepli častnike, ki so jih silili k odhodu. Isto se je zgodilo tudi k odhodu na Gornj. Štajerskem.

Primorje.

Velika tatvina. Te dni so vdrli neznani tatovi v trgovino zlatarja Rajmunda Bizjak v Trstu in odnesli vrednosti za 30.000 lir. Utihotapili so se skozi zraven stoječo mlekarno in potem še skozi kino »Roma«. Mimogrede so tudi iz mlekarne in kinematografa pobrali vse, kar se je le vzeti dalo.

Nezadovoljni Trst. Tržaški italijanski listi ostro napadajo vlado, ki pusti Trst gospodarsko propadati, češ, da je bilo pod avstrijsko vlado mnogo bolje. Nove države se poslužujejo Hamburga za izvoz, ki pride veliko cenejši, nego preko Trsta. Ako vlada v zadnjem trenutku ne stori svoje dolžnosti, bodo tržaške ladjedelnice še ta teden ustavile vse delo.

Književnost in umetnost.

Konservatorij Glasbene Matice v Ljubljani. Dramatična šola. V smislu sklepa Matice v Ljubljani in sklepa profesorskega zbora dramatične šole, se pozivljajo vsi oni inteligenti slovenski igralski talenti, gospodje in gospodične, ki čutijo v sebi talent in resno voljo posvetiti se gledališki igralski umetnosti, da se do dne **1. oktobra 1921 zglase v pisarni Glasbene Matice. V nedeljo dne 2. oktobra t. l. dop. ob 10. uri** naj vsi novi in stari gojenci dramatične šole konservatorija pridejo v dvorano Glasbene Matice, Vegova ulica 7, II. nadstr. Tu se bo vršil sprejemni izpit novih gojencev in razgovor s starimi gojenci. Dramatično šolo bodo letos vodili in poučevali: mojster Putjata, režiser Šest, profesorica Poljakova in drugi. Naše narodno gledališče, ki naj bi bilo sposobno najvišje dvigati lastne narodne kulture, more procvitati in živeti svoje lastne, umetniške, narodno življenje samo tedaj, ako bo imelo iz lastnega naroda zdravih sadik, mladih sil, ki se po svojem talentu hočejo posvetiti veliki službi gledališča. Pri ljubljanskem konservatoriju se je preskrbel in uredil program za dramske šole prave umetnosti in najlepšega stremljenja. — Učiteljski zbor vabi v šolo one, ki pojmijo veliko bodočnost in so pripravljeni na veliki trud, ki je potreben v službi popolne umetnosti. Povdarjamo, da je trud velik, da gledališče in šola zahtevata od človeka vse sile in ves čas. Torej naj ne pridejo k nam tisti, ki mislijo najti v gledališču veselo življenje in lahek kruh in v šoli samo kratkočasje. Tem se nikdar ne bo posrečilo dospeti do cilja umetnosti. Program je velik, resen, lep, šolanje pa nič manje.

Konservatorij Glasbene Matice v Ljubljani. Orkestralna šola. Vsi oni gojenci, ki so se doslej vpisali in oni, ki se nameravajo vpisati v orkestralno šolo za flavto, oboo, klarinet, fagot, rog, trobente, pozavno, violo, čelo in kontrabas naj pridejo v **četrtek dne 29. t. m. pop. ob 3. uri** k razdeljevanju ur pouka imenovanih inštrumentov v sobo ravnateljstva konservatorija. Vsi talentirani, zdravi in resno se učeči gojenci te stroke morejo po absolviranjem doseči uvaževanja vredne umetniške in socijalno urejene eksistence. Potreba domačih, dobro izvežbanih orkestralnih glasbenikov je v celi Jugoslaviji še velika.

Drobiž.

* **Goreča gora v Avstraliji.** V državi New South Walles je grič, ki ga imenujejo domačini Wingen, t. j. goreči hrib. Ta grič so odkrili leta 1828 lovci, ki se mu pa zaradi zelo vročih tal niso mogli približati. Niti z najdebelejšimi podplati se ne more po njem hoditi, ker znaša na več krajih temperatura nad 100 stopinj. Dolgo se je mislilo, da je ta grič napol ugasli vulkan, toda avstralski učenjaki so kmalu našli, da ta vulkan ni nič drugega, kakor hribu podobna, velikanska kopa tlečega premoga. Izračunalo se je, da ta premog že gori 2520 let. Čudno je pač, da niso te goreče gore še izrabili v tehnične in industrijalne svrhe. Gotovo se bo pa to kmalu poskušalo.

* **Filozof ponarejevalec denarja.** V Berlinu so odkrili društvo ponarejevalcev raznih bankovcev. V tem društvu se nahaja tudi bivši litograf, književnik in filozof Franc Wydrinski, ki je izumil posebno stenografijo.

* **Gledališče kot reklamni zavod.** Carltheater na Dunaju je pred kratkim predvajal komad »Lady v kožuhu«, ki je imel očiten namen, služiti dunajski trgovini kožuhov Harry Weininger reklamo. Dramo je spisal znani nemški dramatik Edvard Knoblauch. V originalu se imenuje drama »My Ladies Dress« in je doživela v Londonu in Newjorku velik uspeh. Neki modrijan je dal drami drug naslov in navajal v smislu, da se kožuhovina, o kateri se mnogo govori v delu, dobi pri dunajski tvrdki Harry Weininger. Občinstvo je takoj spoznalo težnjo drame in preprečilo predvajanje že v tretjem dejanju.

* *Umrl v izpovednici.* V Španiji, v mestu Santo Domingo, je prišel k župniku neznanec, hoteč se izpovedati. Župnik je šel z neznancem v cerkev in tam je začel neznanec praviti svoje grehe, ki so pa bili baje tako strašni, da je župnik vsled razburjenja kar v izpovednici umrl. Cela Španija se vprašuje, kakšni grehi bi vendar to bili.

* *Barvanje obraza* je bilo svoj čas zlasti na Francoskem zelo razširjeno. Parižanka, ki si ni barvala obraza, je bila zelo redka. Leta 1745 je prišla v Pariz Marija Antonijeta, hči avstrijske cesarice Marije Terezije, da poroči Delfina, poznejšega nesrečnega kralja Ludovika XVI. Parižanke, ki so opazile na prvi hip, da na obrazu bodoče kraljice ni nikakega barvila, se temu nikakor niso mogle načuditi in imenitnejše izmed njih so začele Antonijeto kar naravnost nagovarjati, naj si vendar pusti pobarvati obraz. Bodoča kraljica je pa nasvet napudranih in namalanih žensk odločno odklonila. Rekla je: »Mojega obraza se še nikdar ni dotaknila nobena barva in vaši želji bi, primorana, ustregla le v slučaju, če bi to zahteval kralj ali kraljevič.« Našpanih Parižank pa tudi ta odločen odgovor ni oplašil. Pritisnile so na kralja s tako silo, da je bil primoran sklicati dvorno sejo. Na seji se je pa končno določilo, da je na Francoskem neobhodno potrebno, da si ženska barva in lepotiči svoj obraz. Nato je kralj takoj naročil vojvodi Richelieu, naj sporoči Mariji Antonijeti, da se mora ukloniti kraljevemu povelju ter si takoj pustiti pobarvati obraz.

Michél Zevaco:

„NOSTRADAMUS.“

Kralj je mrklo gledal predse. Strast je budila v njegovi glavi čudne misli. Zakaj dvorjan se je rahlo sklonil in zaključil:

»Sire, o Florizini zvestobi ni prav nikakega dvoma. Kakor hitro bo poročena, se nam ni več bati njenih srčnih muh. In v nekaj dneh bo ta Beaurevers itak obešen. Naju dveh pa zvestoba menda ne bo motila; saj ni prvič, da se boriva z zaprekami . . .«

»Dobro,« je rekel Henri II., vesel, da ga pajdaš razume, ne da bi se bilo treba preveč natanko izpovedovati. »Moja volja je, da se izvrši poroka čim najhitreje.«

Saint-André se je naglo okrenil in mignil Roncherollesu. Kralj je zardel do čela in prebledel tik nato kakor zid. Vstal je, a zdajci se je spustil nazaj v naslanjač, loveč sapo in mežikaje z očmi. Roncherolles se je bližal, držeč Florizo za roko.

Hrup občudovanja je bil tolikšen, da je morala godba prenehati. Vse skupine so rinile bliže. Kralj je trepetal. Diana Poitierska je gledala Florizino bližanje s mrklo radovednostjo zahajajoče solnce, ki vidi vzhajati na drugem kraju obzorja novo, sijajnejšo in slajšo zvezdo. Katarina je drhte in smehljaje trpela vse muke ženskega pogubljenja, ki mu je ime ljubosumnost. Marija Stuartova je občudovala prihajajočo z vso svojo pesniško in umetniško dušo.

»Sire,« je izpregovoril Roncherolles z glasom obupne vdanosti, »vaše veličanstvo naj mi dovoli, da mu predstavim svojo hčer, zaročenko prežlahtnega gospoda vikonta Rolanda d' Albon de Saint-Andréja. Vaša kraljevska dobrota naj milostno odobri sklenitev zakona, ki pomeni srečo dveh rodbin.«

Vzdihnil je. Glas se mu je utrgal.

»Stopite bliže, vikont!« je rekel kralj s čudnim, zloveščim glasom. »Gospodična,« je malone boječe nagovoril Florizo, srečnega se štejem, da morem dati vašemu očetu dovoljenje, katerega si želi. Nakloniti hočem vašemu soprogu dostojanstvo, ki bo dokaz mojega zaupanja.« Roland je malone pokleknil. »Vam pa, gospodična, nakažem bogato doto. Zbogom, gospoda, in glejte, da bo kmalu poroka.«

Dvorjanstvo se je umeknilo. Henri II. je utihnil — morda zato, ker je bil s svojimi močmi pri kraju. Tisti hip pa je storila Floriza naglo dva koraka naprej in zamrmrala:

»Sire — —«

Dalje ni utegnila govoriti; zgrudila se je v naročje velikega profosa, ki jo je vzdignil, braneč se vsake tuje pomoči, ter jo odnesel v kočijo, ki je čakala pred Louvrom.

»Vidite, sire,« je šepnil Saint-André, »kako malo nevarnega soproga dobi vaša mala. Prepričan sem, da sem našel pravo sredstvo.«

Tako je govoril oče bodočega Florizinega soproga.

V.

Prerokba.

Ko je minilo vznemirjenje, povzročeno po tem dogodku, je Henri II. z vročično veselostjo pogledal okrog sebe. Brusquet, ki ni obrnil oči od njega, je vzkliknil v tem trenutku:

»Vraga Henri, ti nas zbiraš, siliš nas čutit, braniš nam iti spat — vse to s pretvezo, da nam boš dal prerokovati po kralju čarodejev, po papežu magije, po velikem Nonstradamu, ki je prišel nalašč zato iz Arabije. Kje ga imaš? Valois, jaz hočem Nostradama! Dajte mi Nostradama! Pripeljite nam Nostradama! . . .«

Kraljev obraz se je stemnil. Poškilil je na Saint-Andréja, hoteč ga opomniti, kaj sta se dogovorila zaradi maga, Norec je prestregel ta pogled, ki je bil podoben blisku divjega sovraštva, in je začutil, da pomeni smrtno obsodbo. Priskakal je k Nostradamu ter mu šepnil v uho:

»Držite se dobro! Kralj bi vas rad obesil, a meni se vse nekaj zdi, da vas je škoda.«

»Hvala, gospod Brusquet,« je dejal Nostradamus s tako presunljivim glasom, da je streslo norca do dna duše. »Sire,« je povzel, »zahvaljujem se vašemu odposlancu, ki me obvešča, da me kličete.«

Množica se je takoj spet zgrnila okrog kraljevega naslanjača; maga je obdal širok krog, poln goreče radovednosti, spojene s strahom in občudovanjem.

»Gospod,« je izpregovoril Henri II. s sirovim glasom, »ker pravite, da veste vse, povejte nam, kaj se bo zgodilo z vami v prihodnjih osmih dneh?«

»To ni mogoče, sire,« je odgovoril Nostradamus. Njegovo srce se je skrčilo in otožnost mu je zatemnila pogled.

»Aha!« so zamrmrali naokrog. »Je že v pasti!«

»Sire,« je povzel Nostradamus, »gotovo ste katerikrat slišali, da postane zdravnik, ki je spreten v zdravljenju drugih, večkrat nespreten, kadar naj bi ozdravil samega sebe? Sire, usoda drugih ljudi mi je odprta knjiga, moja lastna pa mi je zaprta. Že tisočkrat sem poizkušal sam o sebi najenostavnejše prerokbe, toda nikoli se mi ni posrečilo. To je slabost, in prav je, da jo priznam. Moja lastna bodočnost mi je neznana . . .«

Nostradamus si je potegnil z roko po čelu.

»To je strašno,« je nadaljeval z zamolklim glasom. »Predstavite si, veličanstvo, da vidite povsem razločno, kadar gledate okrog sebe, kadar pa hočete ujeti v zrcalu svoj lastni obraz, se vam stemni pred očmi. Toliko da nisem zblaznel od tega nedostatka . . .«

Vzravnal se je, zasopel z naporom in dodal:

»Da imam roditelje, sina, ženo ali očeta, bi mi bilo istotako nemogoče zreti v njih bodočnost. Prag moje rodbine je meja moje učenosti. Moj pogled, sire, zadobi jasnost šele tedaj, kadar velja bitjem tuje krvi . . . Sreča zame, da nimam nikogar na svetu.«

»Tedaj ne morete uporabiti svoje učenosti niti v svoj lastni prid niti v prid svojcev, ako bi jih imeli?

»Ne morem je uporabiti,« je odgovoril Nostradamus. »O vsem drugem pa me lehko vprašujete.«

»Dobro. Ali imam tu kakega prijatelja?«

»Da, sire, imate ga.«

»In kdo je?«

»Vaš dvorni norec, sire.«

Pozornost je bila tako napeta in radovednost tako razdražena, da ni povzročil ta odgovor nikakega protesta med množico dvorjanov, ki so v željnem prisluškovanju sklanjali glave.

»Ali imam tu sovražnika?« je povzel Henri.

»Vsaj enega, sire, ako ne več. Sovraga, ki vas umori, ako vi ne uničite njega.«

Dvorjani so se spogledali z grozo v očeh. Montgomery je prebledel kakor smrt. Guise se je nehote odmeknil.

»Gospod,« je zarohnel kralj, »ukazujem vam, da imenujete mojega smrtnega sovražnika, ki ga poznate.«

»Ne bom ga imenoval,« je hladno odgovoril Nostradamus. »In vobče vam nisem rekel, da ga poznam. Reči hočem samo, da je tu v tem trenutku nekdo, ki vas tako sovraži, da bi dal zanjo kapljo krvi, samo da bi vas mučil in pogubil.«

Z dolgim, krvavim pogledom je kralj premeril družbo svojih dvorjanov. Oko mu je skakalo od lica do lica; minuta groze je pritisnila na vse, ki so bili zbrani.

(Dalje prih.)

Novo! Novo!

Helena.

Povest Marije Kmetove.
Cena vezani knjižici 28 K,
Broširani 24 K.
Naroči se:

Zvezna knjigarna
Ljubljana, Marijin trg štev. 8.

Proda se:

ENONADSPROPNA

davka prosta hiša v Ljubljani, Zelena jama št. 197 se proda iz proste roke. Lahko z vrtom ali brez vrta. Cena po dogovoru. Izve se natančneje pri I. Merhar, Brežice na Savi. 1972

GOSTILNA Z ZEMLJIŠČEM

v dobrem stanu s 5 stanovanji v bližini kolodvora pri Mariboru sposobno tudi za trgovino se po zelo ugodni ceni proda. Poizve se Alojz Luršak, Pragersko. 1969

DOBRO VPELJANA GOSTILNA

s stanovanjem se proda v sredini Zagreba. Naslov: Ilica 80. 1966

PRODA SE

ročni mlin, 1 cirkularna žaga in stružni stroj (Drehbank). Poizve se pri Mestni osnovni šoli J. Kmecl, Celje. 1967

POSESTVO

z vso pritiklino, 28 oralov zemljišča, obstoječe iz vrta, njiv, travnikov, gozdov in pašnikov ter 10 minut od fare 5 min. od šole in želez. postaje oddaljeno, se takoj za 350.000 din. proda. Več povej posestnik sam. Franc Gode, Koblarji 28. Kočevje. 1945

Kupi se:

KUPIM V CELJU

ali blizu Celja malo hišo z dvemi stanovanji in vrtom ali majhno dobro idočo gostilno s koncesijo. Cenjene ponudbe tekom treh dni na naslov: Ludvig Trampuš, poštno ležeče, Celje. 1975

Službe:

VEČ MIZARJEV (KOLARJEV)

starejših, zanesljivih pomočnikov sprejmemo, deloma za takoj, deloma za 1. decembra 1921. Sprejmemo tudi kolarja ali mizarja, ki je vajen izdelovanja sank in smuči (ski). Ponudbe z navedbo dosedanjega službenega mesta, starosti in zahtevna: Prva jugoslovanska tvornica telovadnega, športnega in igralnega oradja: Bašin i drug«, Ljubljana, Pred škofijo 19. 1963

IŠČEM

za takojšnji nastop energičnega treznega vratarja z dobrimi spričevali. Neoženjen ima prednost. Ponudbe z referencami na tovarno usnja Radeče. 1977

PRODAJALKA

starejša ali boljša moč dobro izurjena v manufakturni in specerijski stroki, ki bi bila zmožna samostojno voditi podružnico se 15. oktobra sprejme. Hrana, stanovanje in perilo v hiši. Istotam se sprejme tudi učenec za to stroko. Ponudbe pod »Podružnica 120«, je vposlati na upravo lista. 1976

KOVAČA

prvo moč, sprejme »Prva jugoslovanska tvornica telovadnega, športnega in igralnega orodja »Bašin i drug«, Ljubljana, Pred škofijo 19. 1964

ZA POMOČNICO

grem k dobri živilji. Naslov pove upravništvo pod 32. 1965

Razno:

PROSTOVOLJNA DRAŽBA

se bo vršila v nedeljo, dne 2. oktobra t. l. ob 1. uri pop. v kloštru pri Kostanjevici (Dolenjsko). Prodajalo se bo pohištvo, velike omare, češnove, postelje na peresih, žimnati modroci, mize, lena otomana, kuhinjska oprava, stelaže, zrcala, stol naslanjač za bolnike in razno drugo blago. 1937

Zahvala.

Srčno se zahvaljujemo vsem stanovalcem hiše gostilne pri „Nacku“ za tolažilne ure in ob priliki prebridke izgube našega sina. Srčna hvala tudi za krasne vence delavcem in gradbenemu vodstvu v Kranju, kjer je bil ranjki zaposlen.

ZAGORJE OB SAVI.

Rodbina Bregant.

Inženirji, stavbeni tehniki in risarji se iščejo.

Ponudbe z navedbo plačilnih zahtevkov na
Stavbena družba d. d. v Ljubljani, Levstikova ul. 19.

STREŠNO LEPENKO,

lak za konzerviranje z lepenko kritih streh, asfalt, katran, lesni cement, ksilolej (najcenejši karbolnej), watproof za izsuševanje vlažnega zidovja in izoliranje proti vlagi, zidno in strešno opeko, apno, cement in druge stavbinske potrebščine dobavlja

Ljubljanska komercijalna družba
Ljubljana, Bleiweisova c. 18.

Novo! Novo!

Moji zapiski z Dunaja

Spisal: Emil Stefanovič

Novo! Cena 2 in ½ d. Novo!

Proda se vodna žaga

venecijanska v dobrem stanju na prometnem kraju blizu železnice na Gorenjskem. — Ponudbe na upravo lista.

Dobičkanosno posestvo

nekaj minut od Maribora, z dvema stanovanjskima hišama in gospodarskimi poslopji, čez 200 oralov posestva, zelo dobrimi vinogradi (čez 100 hl letno), velik sadni vrt, se deli na polovico ali skupaj tudi proda. Cena 150.000 Din. Pojasnila daje iz prijaznosti g. dr. Smrdu, Maribor, Orožnova ulica 7/I.

Več krojaških pomočnikov

sprejme takoj v trajno delo
Simon Klimanek
krojaški mojster
Ljubljana, Šelenburgova ul. št. 6.

Vedno velika izbira vseh vrst
bombaža, sukanca, kvačkanca, nogavic,
za dame in gospode, ter galanterije na debelo,

Karol Prelog, Ljubljana,
Sv. Jakoba nabrežje štev. 11.

Šolski zvezki,

lastna zaloga L 1, L 2, L 3, L 4, L 5, (L 6, za cirilico) 8 listov, 100 kom. K 110·—. Nadalje od 12, 16, 20, 24, 32, 40, 60, 80, listov male in velike.

Vse šolske potrebšine.

Cigaretni papir,

Olleschau, Abadie, itd.
Stročnice štev. 2 in 3.
Svilen in krep papir. Venci in šopki za neveste. Perje za rože. Pratike Družinske in Blaznikove. Razpošilja po nizkih cenah.

Uran - Papirnica
Ljubljana, Mestni trg 11.

Ivan Magdič
krojač
se priporoča za jesensko sezono.
Ljubljana, Gledališka ul. 7.

Dular & Fabiani
Veletrgovina manufakture, samo na debelo
Ljubljana, Dunajska cesta 33
v Balkanu.

Priporoča p. n. trgovcem svojo veliko zalogo in bogato izbiro manufakturnega blaga po najnižjih konkurenčnih cenah. Solidna in točna postrežba zajamčena.

Topljen loj kupuje

Fabrika Sapuna, Djurković Ristić i Komp.

Kruševac (Srbija).

Roneo Limited, London

tovarna modernih pis. potrebščin,

išče zastopnika za Slovenijo. Le resne, prvovrstne ponudbe, z navedbo dosedanjega delovanja, trgovske zmožnosti, financijelno dobro stoječ, prosi na dolenji naslov. Trgovci z dobro vpeljano trgovino, ali pa trgovci z lepo pisarno (brez lokala) imajo prednost. Ponudbe se prosi na naslov »Roneo«, p. ad Desnica, Gunduličeva ulica 22/I., Zagreb.

OGLAS.

V intendantskem skladišču v Mariboru so naprodaj

večje količine sodov (burad), odpadkov od pluta, strešne lepenke, kartonažne lepenke, cunje od vreč, razbitega stekla, posode od pločevine in to: od petroleja, od dvopoka (kante), in od mesnih konserv (kutja).

Ta materijal se namerava prodati najboljšim ponudnikom. Pozivajo se interesenti, da stavijo pismene ali ustmene ponudbe do 3. oktobra t. l. do 10. ure v intendantskem skladišču v Mariboru, kjer se bode zaključila pogodba z najpovoljnejšim ponudnikom,

Kaucija 10 % od ponujane cena. Ponudbe je kolkovati z 2 d. Navedeni materijal je na upogled dne 1. oktobra ob 9. uri v intendanskem skladišču v Mariboru.

Kranjske klobase

prvovrstno blago, razpošilja od 5 kg naprej.

K. JARC, Ljubljana, Hradeckega vas 34.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani

prodaja iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanški in trboveljski premog

vseh kakovosti v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov

za domačo vporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava

Prima čehoslov. in angleški koks za livarne in domačo vporabo, kovaški premog in črni premog.

Naslovi: PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG d. d. v Ljubljani, Nunska ulica štev. 19.

Premog prvovrsten Premog

kosovec in orehovec po zelo nizki ceni, dobavljiv takoj in za stalno.

Vprašanja pod „premog“ na upravo lista.

Odgovorni urednik: Dominik Čebin. Izdaja konzorcij dnevnika »Jugoslavija«. Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani.